

Warszawa, 13-03-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.501.33.2023.JRO

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Ministerstwo Sprawiedliwości**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi matek przygotowujących się do zdania egzaminu radcowskiego lub adwokackiego na uzależnienie prawa do dodatkowych przerw na karmienie dziecka piersią od przedłożenia zaświadczenia lekarskiego. Wydanie takiego zaświadczenia nie jest refundowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, przez co jego uzyskanie wiąże się z koniecznością uiszczenia opłaty w ramach wizyty prywatnej rzędu od 150 do nawet 300 złotych.

W trosce o prawo kobiet łączących obowiązki macierzyńskie z zawodowymi do poszanowania ich życia rodzinnego, chronionego konstytucyjnie (art. 18 oraz 47 Konstytucji RP), zwracam się z niniejszym wystąpieniem.

W obecnym stanie prawnym kobieta przystępująca do egzaminu może uzyskać prawo do dwóch 30-45 minutowych przerw na karmienie dziecka lub dzieci piersią w czasie trwania każdego dnia egzaminu radcowskiego/adwokackiego, jeśli wystąpi z wnioskiem do przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, przedkładając

zaświadczenie lekarskie potwierdzające fakt karmienia piersią. Warto zauważyć, że analogiczne prawo do przerw na karmienie piersią przewidziano w odniesieniu do pracowniczek w miejscu pracy, które zostało zagwarantowane w art. 187 § 1 Kodeksu pracy, który nie formułuje wymogu przedłożenia pracodawcy zaświadczenia lekarskiego. Taką wykładnię potwierdza Państwowa Inspekcja Pracy¹.

Oczywiste jest, że celem wymogu przedłożenia zaświadczenia lekarskiego jest weryfikacja prawdomówności wnioskodawczynie i zapobieganie potencjalnym nadużyciom w postaci wykorzystywania przerw w celach innych niż karmienie dziecka. Wymóg ten jest jednak nie tylko uciążliwy dla zdających matek, ale także nieprzydatny dla osiągnięcia tego celu - sam fakt przedłożenia takiego zaświadczenia nie gwarantuje bowiem, że zdająca wykorzysta przerwę na karmienie dziecka.

W mojej ocenie można ten cel osiągnąć w bardziej efektywny, a zarazem mniej uciążliwy dla matek sposób, niż przez wymaganie przedłożenia zaświadczenia lekarskiego, którego uzyskanie wiąże się z dość znaczącym kosztem. Wystarczające powinno być złożenie przez zdającą oświadczenia o karmieniu piersią, które mogłoby - w razie wątpliwości i w przypadkach niezbędnych - zostać zweryfikowane przez komisję egzaminacyjną np. poprzez wyznaczenie pracownika do obserwacji zdającej w trakcie przerwy, w sposób zapewniający jej odpowiednią ochronę prywatności, w celu upewnienia się, że wykorzystuje ją na karmienie dziecka.

Alternatywnie można by ograniczyć wymóg przedłożenia zaświadczenia lekarskiego, tak, aby co do zasady uzyskanie prawa do przerwy było możliwe na podstawie samego oświadczenia zdającej, a dopiero w razie wątpliwości co do jego prawdziwości komisja egzaminacyjna mogłaby zażądać przedłożenia zaświadczenia lekarskiego.

W moim przekonaniu przepisy regulujące zasady przyznawania przerw na karmienie dziecka piersią powinny być kształtowane w oparciu o domniemanie uczciwości zdających. Zdecydowana większość zdających to aplikanci, których uczciwość została potwierdzona przez samorząd zawodowy na etapie wpisu na listę aplikancką, w ramach weryfikacji posiadania przymiotu nieskazitelnego charakteru².

¹ Opinia PIP z 3 marca 2021 r., <https://www.pip.gov.pl/pl/baza-wiedzy/prawo-pracy/rodzicielstwo/122596,przerwy-na-karmienie-piersia-a-zaswiadczenie-od-lekarza.html> (dostęp: 9 marca 2023 r.).

² Art. 24 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 33 ust. 2 ustawy z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166 ze zm.) oraz art. 65 pkt 1 w zw. z art. 75 ust. 2 ustawy z 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 ze zm.).

Mając na względzie powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się z prośbą o rozważenie nowelizacji rozporządzeń w sprawie przeprowadzania egzaminu adwokackiego i radcowskiego:

- poprzez zastąpienie wymogu przedłożenia zaświadczenia lekarskiego wymogiem oświadczenia z możliwością następczej weryfikacji prawidłowości wykorzystania przerwy przez zdającą przez pracownika wyznaczonego przez komisję egzaminacyjną;

- ewentualnie poprzez zastąpienie obowiązku dostarczania przez zdające zaświadczenia o karmieniu dziecka piersią uprawnieniem komisji egzaminacyjnej do żądania jego przedłożenia w przypadkach budzących wątpliwości.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan mec. Włodzimierz Chróścik

Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych

ePUAP

Pan mec. Przemysław Rosati

Prezes Naczelnej rady Adwokackiej

ePUAP